

מדוע לא להיות „בטוח“?

- בעקבות ויכוח -

וסילוק מעצורים, ואני טוען שהם היו טובים פי כמה מאותם „חידושי המדע“ הללו, שיותר מאשר להרוג באויבים, אוהבים הם לקטול דוקא את המטפלים בהם. — אל תפריז כל כך. מוכרחים להתקדם, אפילו אם אין הדבר פועל כל כך בסדר בזמן הראשון. הזוכר אתה את המעשה בטנקים הראשונים שהוכנסו לשימוש בסוף מלחמת העולם הראשונה? — הם נחלו כשלון מחפיר, אך המשיכו בייצורם ולבסוף הוכחה יעילותם. מלחמת העולם השנייה היתה כבר מלחמת טנקים מובהקת. אה, למשל, שים לב להופעתם של אוירוני-הדחף החדשים.

— אינני מתנגד, חלילה, לשכלולים. אדרבא — אף אני טוען שצריך להתקדם. אלא שהשאלה היא על מה לשים את הדגש. פה אני אומר שאנו נוטים מדי לחדש. סוף-סוף אין אלו שמלות-נשים, שחובה להתחילפן כל עונה. כל החלפה עולה בדמים מרובים. יש להרהר זמן רב לפני שמחליטים על כך. משום מה מחליטים „שיש צורך“ להוציא כלי חדש? לרוב הכלים החדשים הללו הנם עדין בוסר ואינם בטוחים כל עיקר. רק אחר כשלונות רבים מצליחים להגיע למשהו טוב. אני טוען, שאם היו משקיעים רק את מחצית המאמצים ואת רבע הכספים לשיפור הכלי הישן — היה משתלם הרבה יותר והרבה יותר בריא.

— אולם תבין, שאי אפשר לפגר אחר ההתפתחות בעולם. אתה תשלם ביוקר אם במקרה מלחמה תשתמש בכלים של המלחמה הקודמת, בשעה שאויבך יפתיע אותך דוקא באותן „ההמצאות“ שאתה סרבת לפתחן.

— אך מאידך גיסא אינך יכול לסמוך עליהן בלבד. אתה עלול להשאר קרח מכאן ומכאן. הדבר טוב ונאה שעה שיש לך כמות מספקת של ציוד „ישן“. אולם בשעה שהיסוד חסר לך — כיצד תעזי בכלל לחלום על המצאות? המשער אתה כמה עלה פיתוחו של אותו כלי חדש? חושבני שאילו השתמשנו בכסף זה לבניית או קניית הכלים הנגד-טנקיים הישנים — היינו, אתה ואני, בטוחים יותר מפני אויב מאשר עתה, כאשר הכלים הישנים אינם והחל דשים אינם רוצים לירות...

— טוב, אני מסכים אתך שהיסוד חייב להיות. אולם יש ואותו יסוד אינו עומד יותר בפני הביקורת. מה תעשה אם תעמוד באותו מצב עלוב שבו נמצאו האמריקאים בקוריאה כאשר עמדו בבזוקות רגילות

באחד הערבים נפגשו שני רעים על ספל קפה אי שם בשק"ם. שמא בגלל החום, שמא בגלל הקפה הרע — נפשם היתה מרה עליהם. בטבע הדברים החלו לשוחח על הצבא. ברור שבאותה שעה היו מלאים תרעומות.

פתח האחד: — הצבא אינו ענין בשבילי. מלכת-חילה אין שואלים אותך, ואח"כ עוד באים אליך בטענות. אתה חייב למלא את הפקודות של מפקדך ה„אהוב“ בשעה שאתה בטוח שזו שטות וטעות גסה. — מילא, אמר השני, שיטעה לפחות על עורר הווא הצרה היא שבשעה שהוא טועה אני סובל, ואולי אף מת.

— חוץ מזה הרי הוא בור ועם-הארץ. אתה זוכר כיצד באימונים האחרונים, ניסה להשתמש בכלי החדש נגד-שריון. כן, הוא דיבר הרבה — אך הכלי לא ירה. בשום אופן לא ירה. רק כשהתיאש לגמרי ואנו התקרבנו — נפלטה פתאום יריה. היה מזל שאותו בחור עמד קצת מן הצד, אחרת היה כבר בר-מינן.

— מה? הכלי ההוא? שטויות. לא רק הסגן שלנו אינו יכול לירות בו. סבורני שאף ממציאו לא יכול לירות בו. הכלי אינו שווה ולא כלום.

— לא נכון. הכלי דוקא בסדר, אלא שצריך לדעת להשתמש בו כראוי.

— שמע, אשאל אותך גלויות: ההיית מסכים להשאר עם הכלי הזה בזמן התקפת שריונים ישירה עליך, או לאו?

— אינני יודע. חושבני שאם הייתי מתאמן בו כראוי, הייתי אולי מסכים.

— אל תגיד „אולי“, תחליט — ההיית סומך על הכלי אם לא, או שמא היית מבכר בכל זאת את הכלי הישן שלנו?

— בעצם, אם היתה לי ברירה הייתי אולי בוחר בישן. סוף סוף הוא כלי בטוח. השתמשו בו זמן רב כל כך והוא היה בסדר גמור. לאמיתו של דבר אני תוהה, מה ראו להוציא אותו מן התקן ולהכניס את החדש?

— גם אני אינני יודע. שמע לי — אין לי אמונה בכל אותם הכלים החדשים. הממציאים הללו חוששים לפרנסתם, כנראה, וחושבים שמוכרחים להמציא משהוא חדש. אם היו שומעים לעצתי מוטב, היו משכללים את הכלים הישנים. כמה שיפורים פה ושם

מול טנק „סטלין 3“? הידוע אתה שאותה „בזוקה רבתני“ שהצילה אותם לבסוף, הומצאה ופותחה זמן רב לפני מלחמת קוריאה? אלמלי אותה הונחה, בגלל הלך מחשבות דומה לשלך, לא היו צריכים לשלם שכר יקר כל כך בחיי אדם ובאבדן ציוד, אשר עלה פי כמה וכמה על „מחיר“ פיתוחה של ה„בזוקה רבתני“?

— מה יש לנו להתוכח. אני סבור בכל זאת שאם היו לנו, נגיד, אלפי מטוסים — לאו דוקא מטוסי דחף — הייתי יכול לישון בשקט.

— כן, אולם לא לזמן רב. אני חוזר שוב ואומר לך שמסוכן מדי לקפוא על השמרים. אותם עשרות מליונים לירות שהיית מוציא על דבר זה היו יכולים מחיר ללכת לטמיון.

— למה אתה מתכוון?

— אני מתכוון לזה שמחר — ומחר זה יכול להיות קרוב מאד — יהיה זה איבוד לדעת לשלוח מטוסים מהסוג הישן בלי ציוד חדיש נגד מטרה כל שהיא בארץ ארבי.

— המתכוון אתה, אולי, לקליעים המונחים?

— כן, כונתי לקליעים מונחים ומרעומי-קורבה. עלול להיווצר מצב שבו כל קליע שישלח מול האוירון, קרוב לוודאי שיפגע בו. אם תישן בשקט ותסמוך על כך שיש לך „אלפי אוירונים“, אתה עלול להתעורר פתאום ולמצוא את עצמך בלתי מוגן לחלוטין. אנו מוכרחים להעזיז ולחלוץ על חידושים. יש לקדם את פני הרעה ולהשתדל להכין את הציוד אשר יענה על דרישות אלו.

— אך אנו יודעים פחות או יותר מה עומד מולנו. זוהי טעות פטלית! תנאים עלולים להשתנות בן רגע. מי לידך יתקע, שמחר לא תעמוד בפני עובדה שאיבך קיבל מין „משלוח מנות“ אשר יהפוך לך את הקערה על פיה?

— אז אין לדבר סוף! לפי הלך מחשבה זה עלינו לבנות אניות-קרב שמא „יקבל במתנה“ פארוק את שייטת הים-התיכון של אחת המעצמות הגדולות. הרי אין אתה יכול לעמוד במלחמה גלובלית, וכל חישוביך צריכים להיות מבוססים על האפשרויות המעשיות של שכניך.

— אין זה בדיוק כך. אתה רואה שישנו כאן אבסורד מסוים. הפתרון הוא שעלינו לראות במה אנו עולים על שכנינו ולהשתדל לפתח יתרון זה עד המכסימום. בכמות לא נוכל אף פעם לעלות עליהם. לעומת זאת אנו עולים עליהם ביתרון-השכל, במדע. למה לא נפתח זאת?

— זה עולה ביוקר מדי. מוטב לנו להעתיק. יעסקו

בפיתוח המעצמות הגדולות. שיש להן אפשרויות כספיות למכביר להוציא על פיתוח וניסוי דברים חדשים. להם זה משתלם, כי לגבי פיתוח אין זה חשוב את תעשה אח"כ אלף כלים או מאה אלף כלי. הדבר דורש אותה חקירה ואותו מספר בספרים. אולם לגבי המחיר זה חשוב ביותר. כי כך מתחלק מחיר הפיתוח בין מספר גדול של כלים, כלומר: כל כלי עולה לך רק במשהו יותר ביוקר. בשעה שאם אחרי ככלות הכל תעשה מספר קטן של כלים, יהיה המחיר הסופי של כל כלי גבוה מדי. למדינה קטנה כמונו לא משתלם לפתח כלים אלא להעתיקם, או לקנותם...

— כאן הגעת לנקודה החלשה. שוב מתבררת אותה אמת נושנה: „אם אין אני לי מי לי“. אינך יכול לסמוך על מקורות חוץ בלבד. יתר על כן — אסור לך לסמוך על החוץ בלבד. אלמלי ההכרח שבדבר אולי היית צודק בדבריך האחרונים.

— לעומת-זאת מדע אינו דבר התלוי בכמות אלא בעיקר באיכות. הגם שארצנו הנה קטנה, אין זה מן הנמנע שנוכל לעקוב מקרוב אחר כל התפתחות מדעית בעולם. אמנם איני טוען שנוכל לעמוד בשורה הראשונה. לכך דרוש הרבה מאד, מכל הבחינות, שעדין אינו לנו. אולם אם כי נעמוד צעד אחד מאחור — הרי נוכל בכל אופן לעמוד שני צעדים לפני שכנינו, וזה העיקר.

— אתה מתחיל לשנות בדמיונות, ידידי. זה דבר יפה מאד להיות מדינה מתקדמת. העוסקת במדע לשמו — אך אלו הן מותרות. המדע שלנו צריך להיות קשור למעשה. כלומר, ראשית ובעיקר לענות ולפתור את הבעיות שאנו נתקלים בהן בחיי יום-יום שלנו. דומני שהתפקיד הזה נכבד למדי. האם תוכל להגיד שאנו ממלאים תפקיד זה? האם נפגשת כבר בתוצאות מעשיות. „תוצרת“ מכוני המדע שלנו? אני איני דן על הרמה הבינלאומית שלהם, וגם לא מעניין אותי מה הם יודעים על הפצצה האטומית. אותי מעניין אם אותן אלפי הבעיות הצצות עכשיו בתהליך בנין הארץ והצבא מוצאות את פתרונן המעשי בעזרת המדע.

— מטבע הדברים אינך יכול לשמוע רבות על הפתרונות המעשיים, כיון שבדרך כלל אם נמצא פתרון אין מכריזים ומפרסמים זאת ברבים, אלא להפך — מעונינים לשמור זאת בסוד עד כמה שאפשר. אולי אתה ואני, שאין לנו עסק בכך איננו יודעים ולא כלום, אך אני משער שאותם האנשים הקשורים לדבר יוכלו לספר לך רבות על פתרונות מעשיים.

להגיע גבוה עד כמה שאפשר — לא תוכל לראות הרבה.

— המשל שלך מוצלח, ואם תרשה לי אני מוכן דוקא להמשיך בו. זהו בדיוק מה שאני דורש — טפס על אותו הר שממנו יתגלה השטח המענין אותי. צריך להזהר מאד ולא לשכוח שהתכלית היא חשיפת השטח, ולא להיפך לטפסני־הרים מקצר עיים המעפילים על ההרים בגלל הענין שבכך בלבד! — בסופו של דבר אתה מודה ש צ ר יך לטפס על ההרים והרי בכך התחלנו. דוקא מתוך כך שאנו חלשים ואיננו יכולים לעמוד בהתחרות ישירה עם שכנינו, עלינו להתאמץ ולהכותם באחד ממקומות התורפה העיקריים שלהם. יוסיף דעת יוסף אמנם מכאוב, אך מעולם לא נוצחה אומה בגלל שהוסיפה דעת..

אני רואה שאתה כבר קם, אך שמע עוד ציטטה אחת שנאמרה בקדמת־דנא, אך אמיתותה קימת עד היום:

אם דעת קנית — מה חסרת? אם דעת חסרת — מה קנית?

סרן ד. ביחובסקי

— אך בכל זאת גישתך אינה נכונה. אכן אפשר להגיד בלי להכנס לבעיות פילוסופיות, שתכלית המדע היא מעשית. על אחת כמה וכמה אצלנו: אנו מוכרחים לכוון את החקירות לנושאים כאלו הדורשים את פתרונם המעשי המידי. אך אי אפשר להפריד בין המדע הטהור והמעשי. הם קשורים אחד בשני קשר אמיץ, לא תוכל לפתור בעיות מעשיות אם לא תדע קודם את הענין מצדו התיאורטי גרידא. מאידך־גיסא — כל כמה שתתעסק יותר בשאלות־יסוד ותבין בהם יותר, כן יקל עליך לגשת ולפתור למעשה כל בעיה שיעמידו לך אח"כ.

דמה דומה הדבר? לסיך העולה לראש הר גבוה המשמש נקודת תצפית לכל הסביבה. כל כמה שהוא עולה בהר, כן מתגלה לפניו השטח. לא תוכל לדרוש ממנו, בהיותו בתחתית ההר, להגיד לך מה נעשה במרחק עשרה ק"מ ממנו. לעומת זאת, בהיותו בפסגת ההר, הרי יראה דברים רבים אשר לא שער לראותם לפני שהחל לטפס. תכלית ההעפלה כאן אינה להגיע לראש ההר בלבד, אלא למצוא את נקודת התצפית האידיאלית, אך מבלי

אימון וחינוך טירונים / סוף מעמוד 42

את פרקי האימונים בהתאם־לכך.

על המפקד לזכור תמיד, שמוטל עליו להיות האב והאומנת, המדריך והיועץ, האפסנאי והמפקד של יחידתו. אכן, דרושה מידה רבה של רצון טוב, של נכונות להשתלמות וללימוד־משגיאות, של עקשנות ושל סבלנות ע"מ לראות פרי־בעמל.

כיצד להכשיר את הסגל הנמוך לתפקיד זה של הדרכה וכיצד לבחור את המדריכים לבסיס הטיירונים — אלו הן בעיות בפני עצמן, הדורשות עיון לגופן.
סמל מנחם פנרלר

ד) במידת האפשר יינתנו בסדרות מנות־קרב. בראשית פרק־אימונים זה — יש לתת הצגת אש. יש חשיבות מרובה להצלחת הצגת־האש כיון שהיא מוכיחה לסירון את יעילות נשקו בתנאי־השרה. את המתח במשך כל זמן השהייה אפשר לחזק ע"י יחלוקת פרסים וסרטי הצטיינות ליחידות המצטיינות ואף ילחניכים המצטיינים מכל מחלקה ומחלקה.

פרסים אלה ינתנו במסדר היום. לגבי טירונים שאינם יודעים עברית יש לכלול שעותיים עברית בכל יום של אימונים בסיסיים, ולהאריך